

– VOOR EEN AUTEURSRECHT IN BALANS –

Memorandum met het oog op de Vlaamse, federale en Europese verkiezingen van 2014

Culturele, wetenschappelijke en onderwijsinstellingen in Vlaanderen en hun gebruikers maken zich zorgen over het onevenwicht en de lacunes in de auteursrechtregelgeving. Daarom doen zij een dringend beroep op alle betrokkenen om informatie voor iedereen beschikbaar en toegankelijk te houden. Zij ijveren ‘voor een auteursrecht in balans’ dat het evenwicht tussen de belangen van de gebruikers en die van de rechthebbenden beter garandeert.

1. Prioritaire eisen per beleidsniveau
2. Grenzen aan de uitbreiding van het auteursrecht
3. Een meer transparante beschermingsduur
4. Een grondige herwerking van de uitzonderingen ten behoeve van de gebruikers: minder restricties en meer flexibiliteit voor nieuwe vormen van informatiegebruik
5. Geen uitholling van de wettelijke uitzonderingen
6. Ruimte voor digitalisering van cultureel erfgoed
7. Transparante beheersvennootschappen
8. Ondersteuning voor open access en datamining in het onderzoek
9. Een eerlijk beleidskader voor het hergebruik van overheidsinformatie

Dit memorandum gaat uit van het [Samenwerkingsverband Auteursrecht en Samenleving \(SA&S\)](#) en de [Gebruikersgroep cultureel erfgoed en auteursrecht](#) en werd mee ondertekend door verschillende andere belanghebbenden. Het vertolkt het standpunt van Vlaamse culturele, wetenschappelijke en onderwijsinstellingen, zoals archieven, musea, bibliotheken, universiteiten en kunstorganisaties. In dit memorandum verwijzen we naar deze groep als ‘de instellingen’.

De digitalisering brengt grote veranderingen teweeg in de maatschappij en de manier waarop mensen omgaan met informatie. In hoog tempo ontwikkelen zich nieuwe publicatievormen. Via het internet is veel informatie beschikbaar voor iedereen, overal en op elk moment. Deze ontwikkeling heeft ook grote gevolgen voor de dienstverlening van culturele, wetenschappelijke en onderwijsinstellingen, zoals archieven, musea, bibliotheken, universiteiten en kunstorganisaties.

Prioritaire eisen per beleidsniveau

Europees vlak:

- De Europese parlementsleden worden opgeroepen om werk te maken van een inkorting van de auteursrechtelijke beschermingstermijn. Hierbij dient de EU bij de (her)onderhandelingen van internationale verdragen een prominente rol te spelen.
- De Europese parlementsleden worden ook opgeroepen om bij de komende evaluatie en/of herziening van de Europese Auteursrechtlijn uit 2001 meer aandacht te besteden aan de uitzonderingen op het auteursrecht. Nieuwe uitzonderingen zoals voor e-uitleen, de ontsluiting van collecties van instellingen etc. zijn noodzakelijk. De werkbaarheid van deze uitzonderingen moet worden gegarandeerd en er is nood aan een 'fair use'-exceptie naar Amerikaanse model. In het kader hiervan kunnen open access en datamining mee in overweging worden genomen.
- De recent goedgekeurde Richtlijn verweesde werken is voor instellingen een onbruikbaar instrument, zeker in het geval van massadigitalisering. Deze Richtlijn moet zo snel als mogelijk worden herzien. Het toepassingsgebied is te eng, en de verplichte voorafgaandelijke diligente zoektocht in de praktijk onhaalbaar.

Federaal vlak:

- De Belgische parlementsleden worden opgeroepen om een einde te stellen aan de onrechtvaardige situatie waarbij DRM de uitzonderingen op het auteursrecht kan uithollen. In de Auteurswet moet ingeschreven worden dat instellingen de technische beschermingsmaatregelen wel degelijk moeten kunnen neutraliseren wanneer zij van een uitzondering wensen gebruik te maken. Bovendien moet de Auteurswet eveneens worden aangepast zodat het niet meer mogelijk wordt om voor e-content via licenties de uitzonderingen weg te contracteren.
- De ondertekenaars vragen de Belgische parlementsleden om de bestaande uitzondering voor personen met een visuele beperking te verruimen naar personen met een leesbeperking.
- De ondertekenaars verzoeken de Belgische parlementsleden uitdrukkelijk om gehoord te worden tijdens de omzetting in het parlement van de Richtlijn verweesde werken in Belgisch recht.
- De Belgische parlementsleden moeten nog meer werk maken van een transparant kader voor het collectief beheer van auteursrechten. Beheersvennootschappen moeten onder meer duidelijke informatie geven over het repertoire dat zij beheren en transparante tarieven hanteren.
- De federale overheid wordt gevraagd om snel werken te maken van de omzetting naar Belgisch recht van de bepalingen uit het internationale 'WIPO-Treaty on limitations and exceptions for visually impaired persons en persons with print disabilities' (goedgekeurd op 27 juni 2013).

Regionaal vlak:

- De Vlaamse parlementsleden worden opgeroepen werk te maken van een overlegplatform tussen gebruikers en rechthebbenden.
- De Vlaamse parlementsleden moeten de instellingen betrekken bij de herziening van het Vlaams decreet inzake hergebruik van overheidsinformatie, eens de gewijzigde Europese '[Richtlijn voor het hergebruik van overheidsinformatie](#)' goedgekeurd is.

Herstellen van de balans tussen gebruikers en rechthebbenden

De [Europese richtlijn betreffende het auteursrecht in de informatiemaatschappij](#) is in 2005 [omgezet](#) in de [Belgische Auteurswet](#). Daarbij is gestreefd naar een evenwicht tussen het legitieme belang van auteursrechthebbenden en het algemeen belang. Onze informatie- en kennismaatschappij is immers gediend met een goede en laagdrempelige toegang tot informatie. Toch maken de instellingen zich zorgen over de expansiedrift van het auteursrecht en de rigide wijze waarop dat wordt toegepast. Zij beklemtonen dat zij niet gekant zijn tegen het auteursrecht op zich, maar stellen vast dat het auteursrecht uit balans geraakt in het voordeel van de rechthebbenden, onder meer omdat het niet aangepast is aan de digitale wereld.

De instellingen verwelkomen dan ook het initiatief dat in december 2012 door de Europese Commissie werd [aangekondigd](#) om het Europese auteursrecht te moderniseren. Dit ligt ook in de lijn van [Doorbraak 6 'Herkalibreren van de toepassing van het auteursrecht'](#) zoals die in 2010 geformuleerd werd op het Cultuurforum 2020. De instellingen roepen alle beleidsmakers op hieraan actief mee te werken en daarbij oog te hebben voor het maatschappelijke belang, het belang van de instellingen en hun gebruikers, en dat van de verspreiding van informatie algemeen.

Inspiratie voor een meer gebalanceerd auteursrecht kan onder meer worden teruggevonden in de [Wittem Code of Draft / European Copyright Code](#) uit 2010.

Grenzen aan de uitbreiding van het auteursrecht

Internationale en Europese regelgeving heeft gedurende de laatste 20 jaar het auteursrecht in Europa versterkt. Zo werd het voorwerp van het auteursrecht sterk uitgebreid (naar foto's, software, databanken etc.) en werd een regime van naburige rechten ingevoerd (uitvoerende kunstenaars, omroeporganisaties, muziek- en filmproducenten, databankproducenten). Ook de exclusieve rechten werden uitgebreid, zodat het auteursrecht ook van toepassing werd op digitale kopieën en het digitaal ter beschikking stellen van materiaal. Tot slot verlengde de beschermingstermijn van het auteursrecht in 1994 van 50 jaar naar 70 jaar na het overlijden van de auteur. In 2011 volgde een soortgelijke verlenging voor de beschermingstermijn van muziekopnames voor uitvoerende kunstenaars en muziekproducenten, na een sterke lobby van de muziekindustrie.

Een dergelijke uitbreiding en versterking van het auteursrecht was echter niet nodig om recht te doen aan het oorspronkelijke doel van het auteursrecht, namelijk het stimuleren van de creativiteit en het bevorderen van de ontwikkeling van kennis. Een te sterke klemtoon op de rechthebbenden vormt juist een belemmering voor het scheppen van nieuw werk, dat immers gebruikt maakt van prestaties uit het verleden.

De ondertekenaars vinden een verder uitdeinen van de exclusieve rechten onaanvaardbaar.

Een meer transparante beschermingsduur

De huidige beschermingstermijn van 70 jaar zorgt voor vele problemen. Vaak is niet meer te achterhalen wie de rechthebbenden zijn. Het voorstel van de instellingen is dan ook om deze beschermingsduur in te korten en gelijk te stellen met die in het octrooirecht (zijnde 20 jaar). In ondergeschikte orde zou deze periode kunnen worden verlengd (eventueel zelfs tot de huidige periode van 70 jaar na het overlijden van de auteur) op voorwaarde dat de auteursrechthebbende

het werk laat registreren na deze periode van 20 jaar. Doet hij dit niet dan geeft hij een signaal dat hij geen verdere bescherming wenst en iedereen het werk vrij kan gebruiken. Gaat hij wel over tot registratie dan behoudt hij zijn auteursrecht en heeft iedereen tegelijkertijd in alle transparantie zicht op de auteursrechtelijke status van het werk. Een dergelijke registratie zou daardoor onmiddellijk ook een oplossing bieden voor de problematiek van de verweesde werken, aangezien rechthebbenden niet langer onbekend of onvindbaar kunnen zijn. Een dergelijke wijziging vergt een aanpassing van internationale verdragen.

De ondertekenaars roepen alle beleidsmakers dan ook op om dit proces voor een meer transparante beschermingsduur in gang te zetten.

Een grondige herwerking van de uitzonderingen: minder restricties en meer flexibiliteit voor nieuwe vormen van informatiegebruik

De Europese richtlijn betreffende het auteursrecht in de informatiemaatschappij bevat een limitatieve lijst van uitzonderingen op het auteursrecht die voor een deel in de Belgische Auteurswet zijn opgenomen. Deze uitzonderingen dienen het algemeen belang, de expressievrijheid of wetenschappelijke en educatieve doeleinden. Deze uitzonderingen zijn dan ook van groot belang voor de informatieopdracht en het collectiebeheer van de instellingen. Maar een dergelijke limitatieve lijst beperkt tegelijk de mogelijkheid om flexibel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en op de snel veranderende behoeften van gebruikers. Dat terwijl op het internet voortdurend nieuwe mogelijkheden ontstaan van (her)gebruik en distributie van digitale informatie. De lijst van uitzonderingen moet dus flexibeler en dynamischer worden.

De instellingen betreuen dan ook dat het eerste initiatief van de Europese Commissie in 2013 om het auteursrecht in een digitale omgeving te moderniseren, het [‘Licenses for Europe’ project](#), zich beperkt tot licenties als oplossing. Licenties zijn het resultaat van onderhandelingen tussen rechthebbenden en gebruikers. Toegang krijgen tot auteursrechtelijk beschermd materiaal mag echter niet alleen afhangen van de bereidheid van rechthebbenden om licenties te verlenen.

Ook binnen het digitale domein is er voor instellingen behoefte aan auteursrechtelijke uitzonderingen. Uitzonderingen verzekeren dat bepaalde vormen van gebruik van beschermd materiaal ook zonder toestemming van rechthebbenden mogelijk zijn. Hierbij kan ondermeer worden verwezen naar het [IFLA Treaty Proposal on copyright limitations and exceptions for libraries and archives](#).

We geven een aantal voorbeelden.

1. Publiek toegankelijke bibliotheken, wetenschappelijke en onderwijsinstellingen, musea of archieven die geen direct of indirect economisch of commercieel voordeel nastreven, mogen op dit moment delen van hun collectie waarop auteursrecht rust, voor onderzoek of privéstudie in digitale vorm beschikbaar stellen aan individuele leden van het publiek. Dit mag echter alleen maar binnen een gesloten netwerk in de instelling zelf. Aangezien digitale informatie juist onafhankelijk is van plaats en tijd, is het vreemd om toegang tot digitale informatie te koppelen aan een specifieke locatie. Het moet voor instellingen mogelijk zijn om werken in hun collectie voor niet-commerciële doeleinden online aan te bieden, zodra

deze niet meer commercieel verkrijgbaar zijn of zodra deze ouder zijn dan een bepaald aantal jaren.

2. Bibliotheken die werken digitaal wensen uit te lenen (e-uitleen) botsen op het standpunt van de rechthebbenden dat het bestaande leenrecht enkel op fysieke exemplaren betrekking heeft. Ongeacht de vraag of deze interpretatie juist is, is dit een onlogische beperking van de kerntaken van bibliotheken. Alle e-content op de markt moet ter beschikking staan voor e-uitleen, mits rechthebbenden hiervoor een billijke compensatievergoeding (e-leenvergoeding) ontvangen.
3. Instellingen (in het bijzonder musea) moeten de mogelijkheid krijgen om hun collectiewerken via hun websites online aan te bieden in een aanvaardbare kwaliteit. Bij de aanschaf van unieke collectiewerken dient het betalen van de volgrechtvergoeding te worden gekoppeld aan een niet-exclusieve licentie voor hergebruik. Ook voor het behoud en het digitaal beschikbaar maken van erfgoedcollecties voor niet-commercieel gebruik zou de Auteurswet in ieder geval aan instellingen meer mogelijkheden moeten bieden.
4. Tot slot dient ook de bestaande uitzondering voor personen met een visuele beperking te worden uitgebreid tot mensen met een leesbeperking (waar ook personen met dyslexie onder vallen). Instellingen moeten het recht krijgen om boeken kosteloos om te zetten naar een braille of Daisy-luistervorm en deze vervolgens analoog en online te distribueren naar mensen met een leesbeperking. Hierbij kan worden verwezen naar het in 2010 goedgekeurde Europese Memorandum of understanding inzake toegang tot werken voor mensen met een leeshandicap en naar het nieuwe WIPO-verdrag van 27 juni 2013. De federale overheid wordt gevraagd om snel werken te maken van de omzetting naar Belgisch recht van de bepalingen uit het internationale 'WIPO-Treaty to facilitate access to published works for persons who are blind, visually impaired, or otherwise print disabled persons', teneinde de toegang tot publicaties in aangepast leesformaat, zowel op een drager als online, over de landsgrenzen heen (cross-border lending) en binnen een legaal kader met respect voor de auteursrechthebbenden beter mogelijk te maken voor alle personen met een leesbeperking.

De ondertekenaars vragen om de uitzonderingen in het auteursrecht te herbekijken. Allereerst is het noodzakelijk dat nieuwe uitzonderingen worden toegevoegd ten behoeve van wetenschappelijke en culturele instellingen. Bovendien moeten de bestaande uitzonderingen aangepast worden en minder onderhevig zijn aan soms onwerkbare voorwaarden en restricties.

Tot slot is de invoering van een [open norm in het auteursrecht](#) aangewezen, een zogenaamde 'fair use'-uitzondering ter aanvulling van de bestaande lijst van uitzonderingen. Van een werk mag dan gebruik worden gemaakt mits dat gebruik maar eerlijk (billijk) naar de rechthebbenden toe is. Om een gebruik als 'fair' te kwalificeren, moet door de rechter een analyse worden gemaakt van de volgende factoren: (i) het doel en karakter van het gebruik, inclusief de vraag of het gebruik commercieel of educatief en non-profit is, (ii) de aard van het beschermde werk, (iii) de omvang en de scope van het overgenomen deel in verhouding tot het beschermde werk als geheel, en (iv) het effect van het gebruik op de potentiële markt of waarde van het beschermde werk.

De ondertekenaars vragen 'fair use'-uitzondering ter aanvulling van de bestaande lijst van uitzonderingen.

Geen uitholling van de wettelijke uitzonderingen

Technische beschermingsmaatregelen zoals een kopieerbeveiliging, kunnen de instellingen verhinderen om gebruik te maken van alle mogelijkheden die de Auteurswet biedt, zoals het beschikbaar stellen van materiaal via het interne netwerk of het maken van een kopie voor preservatiedoeleinden.

Instellingen moeten digitale collecties kunnen integreren in hun diensten en hun etalages voor het publiek, door het organiseren van data en het toepassen van instrumenten voor datamanagement. Instellingen zouden dan ook de bevoegdheid moeten krijgen om onder bepaalde omstandigheden technische beveiligingen bij elektronische publicaties ongedaan te maken. Kopieerbeveiligingen mogen vandaag niet worden omzeild, ook niet wanneer instellingen wensen gebruik te maken van wettelijk voorziene uitzonderingen. De 'oplossing' die de Auteurswet hiervoor voorziet is onwerkbaar. Zo zijn de rechthebbenden verplicht om 'binnen een redelijke termijn' 'afdoende vrijwillige maatregelen' te nemen opdat van deze uitzonderingen gebruik kan worden gemaakt. Doen de rechthebbenden dit niet, dan kan de gebruiker de kortgedingrechter vragen dit op te leggen. Een dergelijk regime is uiteraard hoogdrempelig.

De Auteurswet moet dan ook zo aangepast worden dat technische beschermingsmaatregelen omzeild kunnen worden wanneer instellingen van een legitieme uitzondering gebruik wensen te maken. Het oprichten van een orgaan dat toezicht houdt over het omzeilen van technische beschermingsmaatregelen ten behoeve van uitzonderingen is een mogelijkheid waar instellingen zich in kunnen vinden, indien dit de rechthebbenden meer zekerheid kan geven.

Technische maatregelen zijn bedoeld om ongeoorloofd gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal door een gebruiker te voorkomen. Wanneer echter dezelfde technische voorziening wordt toegepast op materiaal uit het publiek domein, dat niet of niet meer beschermd is, maakt dit het vrije gebruik daarvan feitelijk onmogelijk. Dit is een ongewenste inperking van het publieke domein.

Uitzonderingen zouden evenmin contractueel (via licenties) mogen worden uitgehouden. De Auteurswet bepaalt uitdrukkelijk dat voor offline materiaal de uitzonderingen van dwingend recht zijn, en contractueel dus niet geneutraliseerd mogen worden. In het geval van online materiaal geldt deze verplichting niet, zodat rechthebbenden van e-content via licenties alle uitzonderingen kunnen weggommen. Deze discriminatie tussen offline en online materiaal moet worden weggewerkt. Uitzonderingen zijn een recht van de gebruikers en moeten ten alle tijde gehandhaafd kunnen worden.

De ondertekenaars vragen garanties dat zij zonder belemmeringen gebruik kunnen maken van de wettelijke uitzonderingen op het auteursrecht. Bovendien moet materiaal dat zich in het publiek domein bevindt, in het publiek domein blijven.

Ruimte voor digitalisering van cultureel erfgoed

Door digitalisering kunnen instellingen hun collecties beter toegankelijk maken voor onderzoekers en voor het algemene publiek. Dit is een kerntaak voor de instellingen. Het auteursrecht vormt evenwel vaak een struikelblok. De inspanningen om rechthebbenden te achterhalen en hun toestemming te verkrijgen, zijn bij grotere digitaliseringsprojecten zo substantieel dat die projecten in de praktijk onbetaalbaar worden. Waardevol cultureel materiaal dat niet meer in de handel is of waarvan de

rechthebbenden niet meer gevonden kunnen worden (verweesde werken), mogen niet in magazijnen verborgen blijven. Het zogenaamde 'digitale zwarte gat' van de twintigste eeuw moet aangepakt kunnen worden.

Instellingen vrezen dat de in 2012 goedgekeurde '[Richtlijn verweesde werken](#)' en het in 2011 goedgekeurde '[Memorandum of Understanding inzake digitalisering en online beschikbaarstelling van out of commerce boeken en tijdschriften](#)' in de praktijk dode letter zullen blijven omdat de erin vastgelegde voorwaarden praktisch onhaalbaar zijn. Vóór ze verweesde werken kunnen gebruiken, moeten instellingen een 'diligente zoektocht' naar de auteursrechthebbenden uitvoeren. Voor massadigitaliseringsprojecten is dat een onbegonnen zaak. Bovendien is ook het toepassingsgebied te beperkt. Zo vallen foto's niet onder de richtlijn en kan de richtlijn niet worden aangegrepen door creatieve hergebruikers.

De ondertekenaars vragen dan ook dat de Richtlijn verweesde werken aangepast wordt aan de praktische noden op het vlak van de massadigitalisering van het cultureel erfgoed. Een meer laagdrempelige diligente zoektocht zou ingevoerd moeten worden, mits de nodige bescherming van de rechten van de mogelijke nadien opduikende (verweesde) auteur. De instellingen moeten in ieder geval betrokken worden bij de omzetting van de Richtlijn verweesde werken in Belgisch recht. De Richtlijn legt dit trouwens voor bepaalde aangelegenheden uitdrukkelijk op aan de lidstaten.

Transparante beheersvennootschappen

Bij het zoeken naar rechthebbenden in het kader van digitaliseringsprojecten, werken instellingen vaak samen met beheersvennootschappen. De instellingen krijgen daarbij vaak te weinig duidelijkheid over welke auteurs aangesloten zijn bij een beheersvennootschap, welke licenties en tarieven zij hanteert en welk repertoire en welke rechten zij vertegenwoordigt. De Belgische [controlewet op de beheersvennootschappen](#) uit 2009 was een stap in de goede richting, maar instellingen worden nog altijd geconfronteerd met een gebrek aan transparantie bij de beheersvennootschappen. De instellingen juichen dan ook [het Europese richtlijnvoorstel over de collectieve beheersorganisaties](#) toe.

De instellingen vragen dat deze richtlijn de beheersvennootschappen verplicht om alle noodzakelijke informatie over hun diensten te verschaffen en om hun licentievoorwaarden te baseren op objectieve criteria. De instellingen vragen met aandrang een transparante tariefstructuur met aangepaste en proportionele tarieven, in het bijzonder voor cultureel of educatief gebruik zonder commercieel doel. De administratieve lasten voor de instellingen dienen tot het minimum te worden beperkt. De instellingen pleiten voor de oprichting van één loket met doorverwijsfunctie naar de juiste beheersvennootschap om rechten te klaren.

De instellingen stellen voor om over te gaan tot de oprichting van een overlegplatform. Gebruikers en rechthebbenden hebben nood aan zo een overlegplatform waarbinnen zij bepaalde pijnpunten (zoals tarifiering, DRM, interpretatie van uitzonderingen, excessen, transparantie over repertoire etc.) in gezamenlijk overleg kunnen oplossen.

De instellingen roepen de overheid op om een overlegplatform tussen gebruikers en rechthebbenden op te richten en te faciliteren.

Ondersteuning voor open access en datamining in het onderzoek

Open access, vrije toegang tot online wetenschappelijke informatie en de mogelijkheid tot datamining is voor wetenschappelijke instellingen van essentieel belang voor kennisopbouw en verder wetenschappelijk onderzoek. Zeker onderzoek dat gefinancierd wordt met publieke fondsen moet in open access beschikbaar worden gesteld. Dit vereist een uitzondering op de auteurswet. Deze moet onderzoeksinstellingen toelaten wetenschappelijke publicaties van geaffilieerde onderzoekers via eigen kanalen te verspreiden. Ze mag bovendien niet geneutraliseerd worden door contracten of licenties met derden. Deze zichtbaarheid zal de kwaliteit van het onderzoek ten goede komen, en verdere valorisatie, samenwerking, etc. stimuleren.

De ondertekenaars vragen garantie dat onderzoek gefinancierd met publieke fondsen altijd in open access beschikbaar wordt gesteld.

Voorts is het belangrijk voor onderzoek dat datacollecties, zoals reeksen foto's, teksten en video's die nog beschermd worden door het auteursrecht, toch via dataminingstechnieken toegankelijk zijn voor wetenschappers. Datamining is het gericht zoeken naar (statistische) verbanden in gegevensverzamelingen om profielen op te stellen voor wetenschappelijk of commercieel gebruik. Het automatisch doorzoeken van zulke collecties, het combineren ervan, kan tot nieuwe wetenschappelijke inzichten leiden, en tot nieuwe publicaties.

De ondertekenaar vragen dat uitgevers verplicht worden hun digitale publicaties voor datamining open te stellen.

Een eerlijk beleidskader voor het hergebruik van overheidsinformatie

Op 27 juni 2013 verscheen in het Europees Publicatieblad de [herziening](#) van de bestaande Europese 'Richtlijn voor het hergebruik van overheidsinformatie'. Ook bibliotheken, archieven en musea die overwegend met publieke steun werken, behoren tot het toepassingsgebied van deze richtlijn. De richtlijn voorziet in een aantal noodzakelijke garanties. Zo zijn er tegemoetkomingen voor de verdere ontwikkeling van de prille ondernemingsmodellen van de instellingen en voor het opzetten van publiek-private samenwerking om de digitalisering van het cultureel erfgoed te financieren. Deze tegemoetkomingen zouden duurzaam moeten zijn.

Deze regelgeving heeft ook een auteursrechtelijk aspect: instellingen moeten het materiaal waarop zij het auteursrecht bezitten ter beschikking stellen voor hergebruik door derden (materiaal waarvan de auteursrechten bij derden berusten worden ten andere uitgesloten).

Bij de implementatie van deze richtlijn in Vlaamse wetgeving (i.c. [het decreet over het hergebruik van overheidsinformatie](#)) en federale wetgeving, moet verder maximaal rekening gehouden worden met de specifieke opdrachten en noden van de instellingen, met hun precaire publieke financiering en met de praktische uitvoerbaarheid van de maatregelen. Kortom, er moet een fair beleidskader komen met een evenwichtig hergebruikmodel waar zowel contentleveranciers als contentafnemers en (her)gebruikers baat bij hebben.

Verder formuleren de instellingen een aantal aandachtspunten voor een Vlaams open databeleid:

- als de overheid de databanken die ze financiert open wil maken of houden, moet hun financiering op lange termijn gewaarborgd zijn;

- Een open databeleid omvat ook een beleid dat zich richt op openheid en standaardisering van de databanksystemen;
- Een open databeleid moet ruimte geven aan de ontwikkeling van diensten door publieke instellingen. Die moeten kunnen aangerekend worden aan de afnemers. De diversificatie van diensten en tarifiering behoort tot hun opdracht;
- In het kader van een open databeleid moet het mogelijk zijn om afspraken te maken en (technische) modellen te ontwikkelen die toelaten het (her)gebruik van de data doorderden te monitoren.

De ondertekenaars vragen garanties voor een duurzame toepassing van de tegemoetkomingen voorzien in de richtlijn voor hergebruik van overheidsinformatie. Zij moeten betrokken worden bij de omzetting van de richtlijn naar Vlaamse en federale regelgeving

Initiatiefnemers

Dit memorandum gaat uit van het [Samenwerkingsverband Auteursrecht en Samenleving \(SA&S\)](#) en de [Gebruikersgroep cultureel erfgoed en auteursrecht](#).

Het Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving

Diverse organisaties uit cultuur, erfgoed, onderwijs en wetenschap hebben beslist om de handen in elkaar te slaan op het vlak van het auteursrecht. Samen zullen ze de positie versterken van instellingen die opkomen voor de gebruiker en voor het publieke domein als het gaat over auteursrechten. Hiertoe willen ze gezamenlijk de nodige deskundigheid opbouwen. De tien organisaties zijn:

- *Bibnet*
- *FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed*
- *Universiteit Gent*
- *Luisterpuntbibliotheek*
- *Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie*
- *Vrije Universiteit Brussel*
- *Overleg Kunstenorganisaties*
- *Universiteit Hasselt*
- *Lukas. Arts in Flanders*
- *Vlaams Instituut voor de Archivering en ontsluiting van het Audiovisueel erfgoed.*

Gebruikersgroep cultureel erfgoed en auteursrecht

In 2010 werd de gebruikersgroep cultureel erfgoed en auteursrecht opgericht om te werken rond de diverse problemen die er bestaan in de toepassing van het auteursrecht. Ondertussen telt ze 45 leden. De gebruikersgroep versterkt de expertise van de leden en biedt vormingen aan die ook open staan voor externen. Daarnaast wenst de gebruikersgroep ook te wegen op de beleidsevoluties rond het auteursrecht, i.s.m. SA&S en andere partners. FARO ondersteunt het permanent secretariaat van de groep.

Leden van de gebruikersgroep: Abdijmuseum Ten duinen, AMSAB – Instituut voor Sociale Geschiedenis, AMVB – Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel, Archiefbank Vlaanderen – Online databank van private archieven, Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis (Amazone), BOZAR (Paleis voor Schone Kunsten), CEGESOMA – Studie- en documentatiecentrum oorlog en hedendaagse maatschappij, Centrum Agrarische Geschiedenis, Cinematek – Koninklijk Belgisch Filmarchief, Designmuseum, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, Erfgoedcel Leuven, Erfgoedcel Mechelen, ErfgoedPlus – Cultureel erfgoed in de provincies Limburg en Vlaams-Brabant, ETWIE – Expertisecentrum voor Technische Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed, Firmament – expertisecentrum voor het cultureel erfgoed van de podiumkunsten in Vlaanderen, Fotografiemuseum Antwerpen, Heemkunde Vlaanderen – Ankerpunt voor de cultureel-erfgoedgemeenschap heemkunde in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Huis van Alijn, KADOC – Documentatie- en onderzoekscentrum voor religie cultuur en samenleving, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, Koninklijke musea voor kunst en geschiedenis, Koninklijke musea voor schone kunsten van België, KUL- Universiteitsbibliotheekdiensten, Lukas – art in

Flanders, M – Museum Leuven, M HKA – Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, MIAT – Museum industriële technologie en textiel, Museum Dhondt-Dhaenens, Museum Dr. Guislain – Museum van de psychiatrie en geesteszorg, Museum PlantijnMoretus, Museum Red Star Line, Mu.ZEE – Kunstmuseum aan Zee, Openbare Bibliotheek Brugge, PACKED – Expertisecentrum digitaal erfgoed, Provincie Oost-Vlaanderen / Move – Musea Oost-Vlaanderen in Evolutie, Resonant – muzikaal erfgoed in Vlaanderen, Royal Museum for Central Africa, SMAK – Stedelijk Museum voor Actuele Kunst, STAM – Stadsmuseum Gent, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Vlaamse Kunstcollectie – Kunsthistorische musea Antwerpen, Brugge en Gent (KMSKA, Groeninge museum, Museum voor Schone Kunsten), Zilvermuseum Sterckshof.

Andere ondertekenaars

Het Cultureel-Erfgoedoverleg

Het Cultureel-Erfgoedoverleg is een open overlegstructuur van organisaties en instellingen die de ambitie heeft om, onafhankelijk van het steunpunt voor cultureel erfgoed en het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid, een overkoepelende en belangenverdedigende rol te spelen binnen de cultureel-erfgoedsector en ten aanzien van de verschillende overheden, de Vlaamse overheid in het bijzonder.

Aan het overleg nemen volgende organisaties deel: Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel (AMVB), Archiefbank Vlaanderen, Centrum Agrarische Geschiedenis (CAG), Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa), Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC), Erfgoedcel Mechelen en Erfgoedcel Waasland als vertegenwoordiger van de erfgoedcellen, ETWIE - Expertisecentrum voor Technisch, Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed, Familiekunde Vlaanderen, Het Firmament, Forum voor erfgoedverenigingen, Heemkunde Vlaanderen, Huis van Alijn, ICOM Vlaanderen, LECA | Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag, PACKED vzw - Expertisecentrum Digitaal Erfgoed, Resonant, Sportimonium, tapis plein, Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Vlaamse Kunstcollectie (in naam van de drie partnermusea), Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief & Documentatie (VVBAD).

Volgende groepen en organisaties laten zich vertegenwoordigen: het interprovinciaal depotoverleg en het museumconsulentenoverleg.

Een waarnemer volgt de vergaderingen namens het Overleg Landelijke Archieven Vlaanderen (OLAV).

FOV. Federatie Sociaal-Cultureel Werk

De FOV, voluit Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, is een autonome en onafhankelijke VZW van en opgericht door erkende organisaties voor sociaal-cultureel volwassenenwerk.

De FOV verdedigt sinds 2000 de belangen van de gesubsidieerde sociaal-culturele organisaties bij overheden en bij andere beleidsinstanties. De FOV neemt het dus op voor de sociaal-culturele sector, zowel voor de individuele organisaties als voor de hele sector.

Overleg Landelijke Archieven Vlaanderen (OLAV)

De archiefinstellingen met een landelijke werking hebben zich verenigd in het Overleg Landelijke Archieven Vlaanderen (OLAV).

Ondertekenaars: Archief-, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV), Amsab – Instituut voor Sociale Geschiedenis (Amsab-Isg), KADOC-KU Leuven – Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving, Liberaal Archief, Rijksarchief in Vlaanderen.

Vereniging Vlaamse Cultuur- en Gemeenschapscentra (VVC)

De Vereniging Vlaamse Cultuur- en gemeenschapscentra vzw (VVC) is de ledenvereniging van cultuurcentra en gemeenschapscentra in Vlaanderen en Brussel. Ze treedt op als spreekbuis t.a.v. de Vlaamse overheid, de federale overheid en diverse andere organisaties.